

4.1 Sparen doe je niet voor niets

Sparen wil zeggen dat je een deel van je inkomen niet uitgeeft. Door nu te sparen kun je later meer kopen. Daarom noemen we sparen ook wel **ruilen over de tijd**. Sparen bij een bank levert bovendien rente op. **Spaarmotieven** zijn: 1 Sparen uit voorzorg, 2 Sparen voor een doel, 3 Sparen voor de rente en 4 Sparen om een inkomstendaling op te vangen.

Een spaarrekening levert **rente** op. Als de rente steeds wordt berekend over het oorspronkelijke gestorte bedrag is er sprake van **enkelvoudige rente**. In het algemeen berekenen bank enkelvoudige intrest als een bedrag korter dan een jaar op je spaarrekening staat. Als je geld langer dan een jaar op een spaarrekening staat, krijg je meestal **samengestelde rente**. Dit wil zeggen dat je niet alleen rente krijgt over je oorspronkelijk gestorte bedrag, maar ook rente over de al ontvangen rente.

Hoe langer je je spaargeld vastzet, hoe hoger meestal het rentepercentage. Een nadeel is wel dat je **opnamekosten** of **boeterente** moet betalen als je je geld eerder opneemt dan afgesproken. Van een **dagelijks opvraagbare spaarrekening** kun je op elk moment geld opnemen. Nadeel is dat de rentevergoeding in vergelijking met andere spaarvormen laag is. De **nominale rente** is de rente die je van de bank over je spaargeld ontvangt. De **reële rente** is de verandering van de koopkracht van je spaargeld.

Behalve het risico van een negatieve reële rente bestaat voor spaarders ook het risico dat een bank failliet gaat. Daarom bestaat er in Nederland het wettelijke **depositogarantiestelsel** (DGS): De Nederlandsche Bank garandeert per rekeninghouder per bank uitbetaling van maximaal € 100.000 als een bank door faillissement niet meer aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen.

4.2 Sparen of beleggen

Je kunt ook geld verdienen met **beleggen**. Door **aandelen** te kopen, word je als belegger mede-eigenaar van een bedrijf. Je kunt de aandelen via je bank kopen op de **effectenbeurs** in Amsterdam. De prijs van een aandeel is de **aandelenkoers**. De winstuitkering aan aandeelhouders heet **dividend**. Je kunt ook geld verdienen met aandelen door **koerswinst** te behalen. Dat betekent dat je de aandelen tegen een hogere koers verkoopt dan waarvoor je ze hebt gekocht.

Beleggen in aandelen is niet zonder risico. In het ergste geval gaat het bedrijf failliet en gaat al je belegde geld verloren. Veel beleggers kiezen voor obligaties omdat zij de rentevergoeding bij een bank te laag, maar het risico van aandelen te groot vinden. Een **obligatie** is een schuldbewijs van een bedrijf of van de overheid waarvoor je een vaste rentevergoeding ontvangt. De opbrengst van een obligatie bestaat uit rente en mogelijk ook koerswinst.

4.3 Geld lenen kost geld

Motieven om geld te lenen zijn: 1 Lenen voor de aanschaf van (duurzame) producten, 2 Lenen om een tijdelijk tekort op te vangen en 3 Lenen om calamiteiten (tegenslagen) op te vangen. Geleend geld moet je **aflossen** (terugbetalen). Bovendien moet je voor geleend geld rente en andere kosten zoals afsluitkosten en/of administratiekosten betalen. De **effectieve rente** op jaarbasis of het **jaarlijkse kostenpercentage** is het rentepercentage inclusief de kosten dat je per jaar werkelijk betaalt over het geleende bedrag. De maximale hoogte van het krediet hangt af van de hoogte van je inkomen in

verhouding tot je maandelijkse lasten en het aantal andere leningen dat je hebt uitstaan. Als je te veel leent, kun je in betalingsproblemen komen. Het **Bureau Krediet Registratie** (BKR) in Tiel registreert alle leningen.

Een **consumentenkrediet** is een kortlopende lening voor consumenten zonder onderpand. Bij een **persoonlijke lening** betaal je elke maand een vast bedrag aan rente en aflossing. Hoe langer de aflossingstijd, hoe lager het maandbedrag, maar hoe hoger het bedrag dat je aan rente betaalt. Bij een **doorlopend krediet** spreek je met de bank af tot welk bedrag je rood mag staan. Je mag zelf bepalen wanneer en hoeveel je opneemt. Als je de afgesproken limiet maar niet overschrijdt. Zodra je leent, moet je maandelijks een vast bedrag aan rente en aflossing betalen. Bij een aantal bedrijven kun je gespreid betalen: **kopen op afbetaling**. Je betaalt bij aankoop meestal een deel van het aankoopbedrag: de **aanbetaling**. De rest van het aankoopbedrag betaal je in termijnen. Voordeel is dat je direct eigenaar bent en over het artikel kunt beschikken. Bij **huurkoop** blijft de winkelier eigenaar van het product totdat de laatste termijn is betaald. Bij sommige bedrijven kun je goederen leasen. Bij **leasing** huur of leen je voor langere tijd een duurzaam product zoals een auto.

Een **hypothecaire lening** is een lening met een onroerende zaak, bijvoorbeeld een huis, als onderpand. De bank mag het onderpand laten verkopen als de geldlener rente en aflossing niet meer kan betalen. Dit recht van de bank heet het **hypothekerecht**. Bij een hypothecaire lening is de bank de **hypothekener**. De persoon die het geld leent en zijn huis als zekerheid aan de bank geeft, is de **hypothekgever**. Bij een **lineaire hypotheek** is de aflossing elk jaar hetzelfde. Doordat de schuld daalt in de loop van de tijd, wordt het rentebedrag steeds lager. Bij een **annuïteitenhypotheek** is de totale betaling van aflossing en rente samen elk jaar hetzelfde. Dit totaal te betalen bedrag per jaar wordt de annuïteit genoemd.

4.4 Financiële instellingen

Banken zijn doorgeefluiken in het geldverkeer. Zij bemiddelen tussen vragers en aanbieders van geld. Bij banken kun je terecht voor: 1 betaalrekeningen, 2 sparen, 3 lenen, 4 aan- en verkoop van effecten en buitenlands geld. Bij de meeste banken kun je ook nog terecht voor het huren van van een kluis, verzekeringen en pensioenregelingen. Banken maken winst door een hogere leenrente aan geldleners te vragen dan spaarrente aan spaarders te geven. Ook vragen banken een vergoeding voor bankdiensten zoals bij een betaalrekening, bij de aan- en verkoop van aandelen en bij het wisselen van buitenlands geld in euro's en omgekeerd. **Institutionele beleggers**, zoals pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen, beleggen ontvangen premies om in de toekomst uitkeringen te kunnen betalen. Er zijn ook tussenpersonen werkzaam in de geldsector. Zij bemiddelen tussen consumenten en banken of verzekeraars.